

Evaluatie uitvoering motie Asscher

Eindrapport

KWINK
GROEP

Evaluatie uitvoering motie Asscher

Eindrapport

Den Haag, 31 / 05 / 2022

Auteur: Janine Mulder
Barbara Knoote
Maria Gayed
Fatih Yildiz

Managementsamenvatting

Op 13 november 2017 is de motie Asscher aangenomen. In de motie werd de regering verzocht zich in te spannen voor het behoud van bibliotheken in kleine gemeenten. In totaal is €3 miljoen vrijgemaakt voor de uitvoering van de motie Asscher. Het ging om €1 miljoen per jaar, verstrekt in 2019, 2020 en 2021 door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap aan twaalf gemeenten. Vier gemeenten ontvingen in totaal €300.000 (€100.000 per jaar). Acht gemeenten ontvingen in totaal €225.000 (€75.000 per jaar). De gelden werden verstrekt via het gemeentefonds door middel van een decentralisatie-uitkering.

In deze evaluatie is gekeken naar zowel het proces als de uitkomsten van de uitvoering van motie Asscher. Ook geven wij inzicht in de succes- en faalfactoren in de verschillende gemeenten, en lessen voor de toekomst.

Vorbereiding

Het doel van de motie is vertaald naar het beschikbaar stellen van gelden voor een aantal gemeenten in Nederland die een witte vlek op de kaart vormden. Witte vlekken zijn plekken waar geen bibliotheekvoorziening conform de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) in de gemeente is. Op basis van overleggen met betrokken partijen zijn hier gedurende het proces ook gemeenten met grijze vlekken aan toegevoegd. Op deze plekken is bijvoorbeeld een bibliotheek die deels aan de Wsob voldoet. Het kan ook gaan om gemeenten waar geen bibliotheek in de gemeente is, maar wel een bijdrage wordt betaald aan de bibliotheek in een nabij gelegen gemeente zodat inwoners daar terecht kunnen. Uit een eerste inventarisatie kwamen 40 gemeenten. Vervolgens is een selectie gedaan op basis van de uitgangspunten en verkennende gesprekken. Uiteindelijk zijn twaalf gemeenten geselecteerd.

Resultaten en effecten

In elf van de twaalf gemeenten zijn resultaten van de motie Asscher zichtbaar. Het gaat om het openen van zeven nieuwe bibliotheekvestigingen, twee afhaalpunten en het versterken van vijf bibliotheekvestigingen. In de twaalfde gemeente is de opening van een nieuwe bibliotheekvestiging beoogd in de zomer van 2022. De meeste gesprekspartners van nieuwe of versterkte locaties geven aan dat de Asscher gelden hebben gezorgd voor positieve resultaten. Ondanks het feit dat de Covid-19 pandemie heeft gezorgd voor beperkingen in openingstijden en in programmering, wisten de bewoners van deze twaalf gemeenten de bibliotheek te vinden. De meerderheid van de gesprekspartners van de gemeenten geven aan dat er meer binding en reuring in gemeenten is ontstaan door de nieuwe of versterkte locaties. Ook is bij alle locaties sprake van veel betrokkenheid van vrijwilligers en partners. In algemene zin heeft de motie Asscher gezorgd voor een gemiddeld hoger bedrag besteed aan bibliotheekvoorzieningen per inwoner in de twaalf gemeenten. In 2018 was het gemiddelde bedrag per inwoner van deze twaalf gemeenten €19,25. In 2020 bedroeg dit bedrag €20,84. De gemiddelde bedragen per bibliotheek liggen allemaal onder het gemiddelde bedrag per inwoner in Nederland (€25,64 in 2020).

In twee gemeenten is een bijzondere situatie opgetreden. Het gaat in het eerste geval om de gemeente Sluis, met een nog te openen locatie in IJzendijke in de zomer van 2022. De vertraging valt deels te verklaren door de coronacrisis, en deels doordat de beoogde locatie niet beschikbaar bleek en er gezocht moest worden naar een nieuwe locatie. Daarnaast is de gemeente Montfoort relevant om te noemen. In 2020 is in Montfoort en in 2021 in Linschoten een nieuwe bibliotheekvestiging geopend. In Montfoort heeft de gemeente aangegeven het budget te willen besteden aan twee zelfstandige locaties zonder van tevoren een subsidierelatie aan te (willen) gaan met de bestaande bibliotheekorganisatie. Bij de twee geopende locaties gaat het niet om een volwaardige bibliotheekvestiging, maar om een afhaalpunt in combinatie met programmering. De gemeente Montfoort is voornemens om deze locaties in de toekomst tot volwaardige bibliotheeklocaties te maken.

De meerderheid van de gesprekspartners is positief over de bredere effecten van de Asscher gelden. In gesprekken wordt aangegeven dat de plannen en werkwijze van de uitvoering van de Asscher gelden heeft geleid tot meer ontwikkelingen en activiteiten binnen de gemeente. Denk bijvoorbeeld aan het opstellen van bibliotheekbeleid of dat de vestiging wordt gebruikt als voorbeeld voor nieuwe voorzieningen die de gemeente wil realiseren in andere kernen van de gemeente. Een ander effect is dat veelal de relatie tussen de gemeente en bibliotheek is verbeterd in de twaalf gemeenten. Er is vaker contact en er zijn korte lijnen tussen de gemeente en de bibliotheek. Tot slot heeft de uitvoering van de motie ook in brede zin de bibliotheeksector een impuls gegeven in de vorm van planvorming en inspiratie. De aanmeldingsprocedure heeft niet alleen effect gehad op de geselecteerde gemeenten, maar ook op enkele gemeenten die niet geselecteerd zijn. In deze gemeenten is het gesprek op gang gekomen tussen de bibliotheek en de gemeente om te kijken of de beoogde plannen alsnog gerealiseerd kunnen worden.

Lessen voor de toekomst

Uit deze evaluatie komen een aantal succesfactoren naar voren die ervoor gezorgd hebben dat de Asscher gelden geleid hebben tot nieuwe en versterkte locaties en een impuls in de twaalf gemeenten. Zo bleek een goede samenwerking tussen de gemeenten en bibliotheek cruciaal en nauwe betrokkenheid van bewoners helpt bij de totstandkoming en de uitvoering van de plannen. Ook werkte aansluiting bij bestaande planvorming in de praktijk goed voor een snelle realisatie. Het beschikbaar gestelde extra geld was cruciaal voor de realisatie van de plannen. Tot slot zorgde de pragmatische aanpak van de motie ervoor dat gemeente en bibliotheken snel in actie kwamen. Mocht er nogmaals gekozen worden voor een incidentele versterking van de bibliotheekvoorzieningen in Nederland, zoals tijdens de motie Asscher is gedaan, dan is het van belang dat het gehele proces transparant, navolgbaar en duidelijk is voor gemeenten en bibliotheken. Dat betekent dat er helderheid dient te bestaan over de uitgangspunten, het moment van indienen, de selectiecriteria en de beoordelingsprocedure.

Bovenstaande succesfactoren en lessen kunnen helpen bij de selectie van nieuwe gemeenten en bibliotheken als de uitvoering van motie Asscher een vervolg krijgt. Maar deze succesfactoren en lessen alleen zijn niet voldoende om de bibliotheekvoorzieningen in Nederland structureel te versterken. Voor een structurele versterking kan gedacht worden aan een wijziging van de wet. De Wsob legt geen verplichting op aangaande subsidiëring van de bibliotheekvoorziening door gemeenten. Door een verplichting op te nemen in de Wsob is de hoop dat de positie van de bibliotheek versterkt wordt. Als het gaat om financiering, zijn veel gesprekspartners van mening dat meer én structurele financiering nodig is om ervoor te zorgen dat elke gemeente over een toekomstbestendige bibliotheek beschikt. De vraag is welke vorm van financiering passend is bij het vormgeven van de versterking van bibliotheekvoorzieningen. De vorm van financiering is ook bepalend voor de verdere inrichting van de toekomstige versterking. In het onderzoek zijn de volgende vormen naar voren gekomen: een decentralisatie-uitkering, algemene uitkering of een specifieke uitkering uit het gemeentefonds of een subsidieregeling. Vormen kunnen ook met elkaar gecombineerd worden door bijvoorbeeld tijdelijk te kiezen voor bijvoorbeeld een decentralisatie-uitkering en voor de langere termijn een algemene uitkering. Elke financieringsvorm heeft voor- en nadelen. Mocht verantwoording belangrijk zijn, dan is de huidige decentralisatie-uitkering daar minder geschikt voor. Als het gaat om een investering in een beperkt aantal gemeenten in plaats van alle gemeenten, dan is de decentralisatie-uitkering daar juist wel geschikt voor.

Tot slot benoemen we dat bij de totstandkoming van motie Asscher geen oog is geweest voor de bibliotheken in Caribisch Nederland. Dit terwijl de gemeenten dan wel de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba wel vallen onder de Wsob. Het is van belang om dit bij de toekomstige inrichting en versterking mee te nemen.

Inhoud

Managementsamenvatting	3
1. Inleiding	6
2. Voorbereiding	8
3. Uitvoering	12
4. Resultaten en effecten	15
5. Lessen voor de toekomst	20
Bijlage 1. Overzicht gesprekspartners	24
Bijlage 2. Overzicht gemeenten en eigenschappen	26

1. Inleiding

Dit hoofdstuk geeft de aanleiding van het onderzoek, de onderzoeksvragen en de onderzoeksaanpak weer. Het hoofdstuk sluit af met een leeswijzer.

1.1. Aanleiding

Op 13 november 2017 is de ‘motie Asscher’ aangenomen met onder meer de constatering dat steeds meer bibliotheken in kleine gemeenten werden gesloten. In de motie werd de regering verzocht zich in te spannen voor het behoud van bibliotheken in kleine gemeenten en een plan voor te leggen om de ambitie ‘iedereen heeft toegang tot de bibliotheek’ nader vorm te geven. Middels de uitvoering van de ‘motie Asscher’ zijn in de jaren 2019, 2020 en 2021 door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) gelden verstrekt aan twaalf gemeenten. Dankzij de gelden konden de gemeenten in kwestie bestaande bibliotheekvoorzieningen verbeteren of nieuwe bibliotheekvoorzieningen realiseren.

De directie Media en Creatieve Industrie (M&C) van het ministerie van OCW heeft KWINK groep gevraagd de uitvoering van deze motie te evalueren. Het doel van de evaluatie is om inzichtelijk te maken welke lessen geleerd kunnen worden van deze uitbreiding van het stelsel van bibliotheekvoorzieningen. Daarnaast kunnen inzichten uit de evaluatie worden gebruikt bij mogelijke toekomstige uitbreidingen van bibliotheekvoorzieningen in Nederland.

1.2. Onderzoeksvragen

In deze evaluatie is gekeken naar zowel het proces als de uitkomsten van de motie Asscher. De onderzoeksvragen voor deze evaluatie luiden als volgt:

1. Wat is er precies tot stand gekomen met de door het Rijk verstrekte gelden (uitkomsten)?
2. In hoeverre komen de resultaten overeen met de vooraf ingediende plannen door de gemeenten en bibliotheken in kwestie (uitkomsten)?
3. Hoe heeft het proces van het aannemen van de motie Asscher tot en met de planuitvoering zich voltrokken (processen)?
4. Hebben zich afwijkingen van de plannen voorgedaan tijdens de uitvoering? Zo ja, waardoor hebben deze afwijkingen plaatsgevonden (processen)?
5. Hebben deze veranderingen in de praktijk uiteindelijk wel of niet bijgedragen aan de totstandkoming van nieuwe bibliotheekvoorzieningen of verbetering van bestaande bibliotheekvoorzieningen (processen)?

Ook geven wij in deze evaluatie inzicht in de succes- en faalfactoren in de verschillende gemeenten van de processen en brengen wij uitkomsten in kaart. Zo zijn een aantal lessen voor de toekomst geformuleerd, zodat deze geleerde lessen als leidraad kunnen dienen bij de toekomstige uitbreiding van de bibliotheekvoorzieningen in het land.

1.3. Onderzoeksaanpak

De evaluatie heeft plaatsgevonden in de periode maart tot en met mei 2022. Het onderzoek is begeleid door een begeleidingscommissie bestaande uit vertegenwoordigers van het ministerie van OCW, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), de Koninklijke Bibliotheek (KB) en de Vereniging van Openbare Bibliotheken (VOB). In het onderzoek is gebruik gemaakt van verschillende onderzoeksmethoden:

- **Documentanalyse.** Beschikbare documenten over de voorbereiding, uitvoering en resultaten en effecten van motie Asscher zijn geanalyseerd om een feitelijk beeld te krijgen. Hierbij gaat het om documenten zoals de motie, Kamerstukken, plannen opgesteld door gemeenten, notities en brieven met betrekking tot de selectie en jaarverslagen van bibliotheken.
- **Interviews.** In totaal zijn 23 interviews afgenomen. Hiervan waren acht interviews met stakeholders en dertien interviews met gemeenten en/of bibliotheken. Daarnaast zijn twee interviews gehouden met gemeenten en/of bibliotheken waarvan de plannen voor de Asscher gelden niet zijn gehonoreerd. Een overzicht van gesprekspartners is te vinden in bijlage 1.
- **Observaties.** Naast de documenten en de gesprekken zijn we op bezoek geweest bij vijf met Asscher-gelden gefinancierde bibliotheken. Bij deze vijf bibliotheken zijn ook de interviews op locatie afgenomen, waarna de observatie volgde. Hierbij is gekeken wat er in de praktijk is gerealiseerd en is gesproken met bezoekers en medewerkers/vrijwilligers.

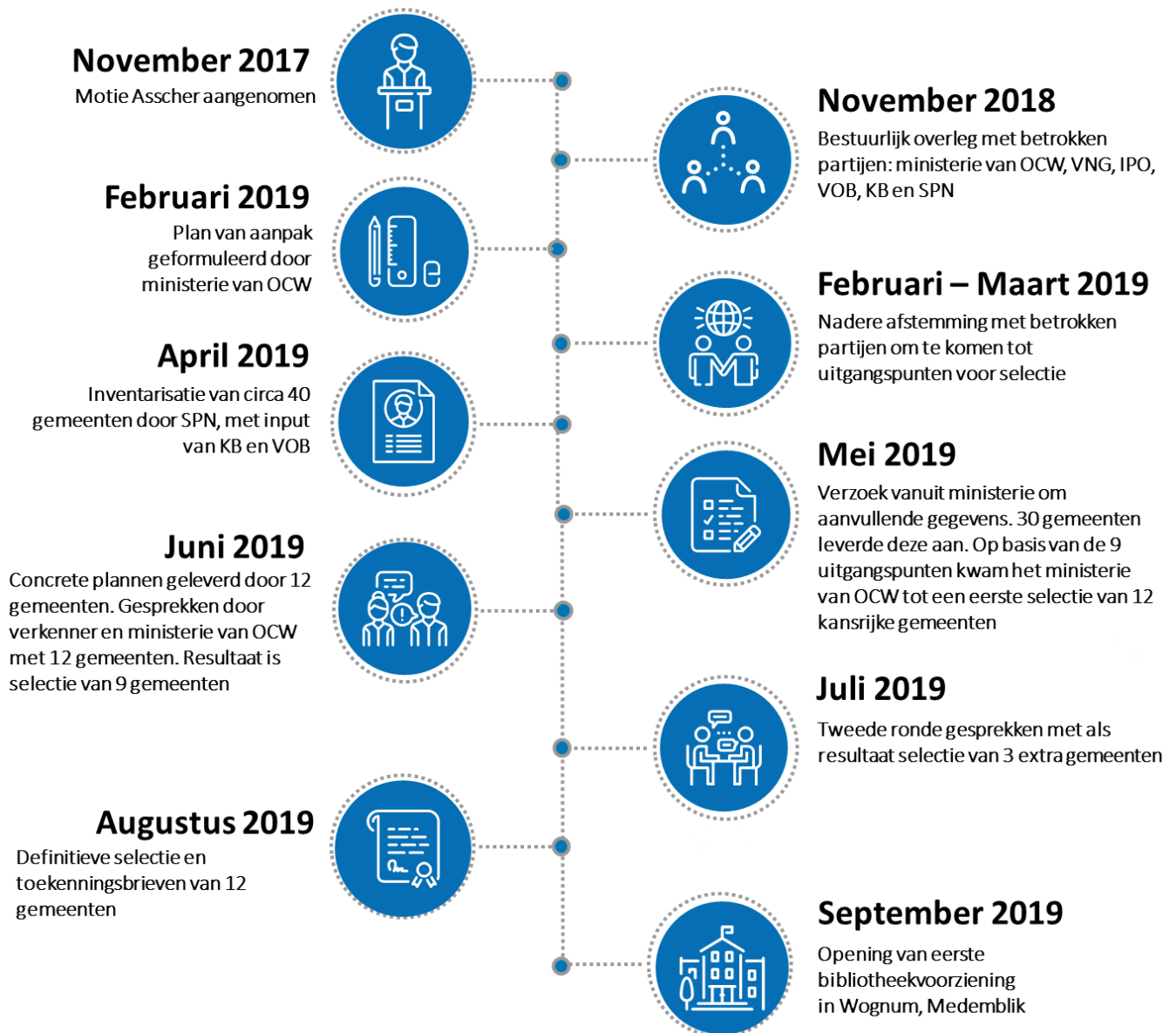
Op basis van de verzamelde informatie uit de documentanalyse en de gesprekken is een conceptrapport opgesteld.

1.4. Leeswijzer

In hoofdstuk 2 gaan we in op de voorbereiding en selectie van de motie Asscher. Hier wordt een schets gegeven van het proces vanaf de aanleiding en de voorbereidingen van de uitvoering tot aan de toekenningen van de initiatieven. In hoofdstuk 3 beschrijven we de uitvoering in de praktijk van de twaalf gemeenten. Zo is gereflecteerd op de werkwijze op basis van afspraken tussen gemeente en bibliotheken, de wijze van organisatie, bestuurlijke betrokkenheid en de financiering. Hoofdstuk 4 gaat in op de resultaten en effecten van de Asscher gelden. In hoofdstuk 5 worden lessen voor de toekomst beschreven in het kader van de motie Asscher. Tot slot zijn twee bijlagen opgenomen met daarin een overzicht van de organisaties die zijn gesproken in het kader van de evaluatie en een overzicht van de gemeenten en eigenschappen met betrekking tot de uitvoering en de resultaten.

2. Voorbereiding

In dit hoofdstuk beschrijven we de voorbereiding van de uitvoering van de motie Asscher en het selectieproces. Het hoofdstuk start hieronder met een tijdlijn met de belangrijkste momenten. Vervolgens lichten we de delen van het proces toe op basis van informatie uit de documenten en gesprekken. In de beschrijvingen wordt ook ingegaan op afwijkingen gedurende het proces.

Figuur 1. Tijdlijn uitvoering Motie Asscher.

Achtergrond motie Asscher

Via een motie van het lid Asscher heeft de Tweede Kamer in november 2017 een plan gevraagd voor het behoud van bibliotheken in kleine gemeenten, vanuit de ambitie ‘iedereen heeft toegang tot de bibliotheek’. Het gaat om de fysieke aanwezigheid van bibliotheken op plaatsen waar het netwerk te dun geworden is. De motie is unaniem aangenomen door de Tweede Kamer. Het doel van deze motie luidt als volgt: “*Verkleining van het aantal gemeenten zonder fysieke openbare bibliotheek.*”¹

Bijbehorende overwegingen zijn: “*van mening dat alle kinderen de kans moeten krijgen om in bibliotheken boeken te lezen, te leren over het nieuws en te luisteren naar muziek; overwegende dat bibliotheken een geweldige plek zijn om je te laten inspireren door al het mooie dat cultuur te bieden heeft; constaterende dat steeds meer bibliotheken in kleine gemeenten sluiten en dat dit de sociale samenhang en de kansen van kinderen in die gemeenten schaadt; verzoekt de regering, zich in te spannen voor het behoud van bibliotheken in kleine gemeenten en om bij de aangekondigde midterm review over de positie van bibliotheken een plan voor te leggen om de ambitie «iedereen heeft toegang tot de bibliotheek» nader vorm te geven.*”²

Het doel van de motie is vertaald naar het beschikbaar stellen van gelden voor een aantal gemeenten in Nederland die een witte vlek op de kaart vormden. Witte vlekken zijn plekken waar geen bibliotheekvoorziening conform de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) in de gemeente is. Naast witte vlekken bestaan ook grijze vlekken. Op deze plekken is bijvoorbeeld een bibliotheek die deels aan de Wsob voldoet. Het kan ook gaan om gemeenten waar geen bibliotheek in de gemeente is, maar wel een bijdrage wordt betaald aan de bibliotheek in een nabij gelegen gemeente zodat inwoners daar terecht kunnen.

In een interview in het kader van dit onderzoek licht Asscher toe waarom is gekozen om een motie in te dienen waarbij met landelijke gelden bibliotheekvoorzieningen worden versterkt: “*Het is te makkelijk om te zeggen dat gemeenten die voorzieningen maar moeten regelen. Het is voor gemeenten steeds moeilijker om keuzes te maken vanwege gedecentraliseerde dossiers en niet altijd toereikende budgetten.*”

Uitgangspunten motie Asscher

In november 2018 vond een bestuurlijk overleg plaats met de betrokken stakeholders, namelijk het ministerie van OCW, VNG, VOB, KB, Interprovinciaal Overleg (IPO) en Stichting Samenwerkende POI's Nederland (SPN). Hierin werd gezamenlijk invulling gegeven aan de motie. In het bestuurlijk overleg is de volgende gezamenlijke lijn afgesproken:

- Het gaat om bibliotheekvestigingen in niet-stedelijke gebieden, waar het netwerk te dun is geworden;
- Het gaat om tijdelijke ondersteuning op de plekken waar dit het hardst nodig is en waar het kansrijk is blijkens bestuurlijk commitment van de gemeente en/of provincie;
- Het budget is tijdelijk en komt per 2019 beschikbaar;
- De tijdelijke stimulering levert ervaring en kennis op die na de periode van drie jaar elders gebruikt kan worden.³

Vervolgens startte het ministerie van OCW in februari 2019 met het opstellen van een plan van aanpak. Naar aanleiding van het plan zijn in februari en maart gesprekken gevoerd met de betrokken partijen in het bibliotheekveld. Uit gesprekken blijkt dat SPN in het begin een inventariserende én uitvoerende rol op zich wilde nemen, zoals ook het verdelen van de Asscher gelden. Uiteindelijk is besloten dat SPN de inventarisatie uitvoert (samen met VOB en de KB) en dat het ministerie van OCW de uitvoering op zich neemt. Op 20 maart

¹ Ministerie van OCW (2019). Aanpak uitvoering van motie Asscher.

² Tweede Kamer der Staten-Generaal (2017). Motie van het lid Asscher c.s.

³ Tweede Kamer der Staten-Generaal (2019). Vaststelling van een geactualiseerd stelsel van openbare bibliotheekvoorzieningen (Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen).

2019 is een eerste nota ter besluitvorming uitgebracht, waarin de eerste afspraken centraal stonden.⁴ In deze nota staan negen uitgangspunten:

- Er is sprake van een meerjarig gemeentelijk plan voor het opzetten van een bibliotheeklocatie. Dit betreft gemeenten die als witte vlek gedefinieerd zijn. Ook gemeenten waar nog wel een locatie is, maar waarvan de kwaliteit duidelijk onder de maat is conform de functies in de Wsob, kunnen in aanmerking komen.
- Bij de selectie zal gekeken worden naar de investeringsbereidheid van de gemeente. Gemeenten die bereid zijn meer te investeren, scoren in de selectie hoger dan gemeenten die lager of niet investeren. De bijdrage die op basis van deze motie kan worden verstrekt, is nadrukkelijk niet bedoeld voor het compenseren van lokale bezuinigingen.
- Aanvragen van gemeenten die gedefinieerd zijn als witte vlek in de Midterm Review Wsob krijgen voorrang boven gemeenten die omschreven kunnen worden als grijze vlekken.
- Van de gemeente wordt bestuurlijk commitment gevraagd.
- De tekst van de motie spreekt over kleine gemeenten. Deze gemeenten krijgen in de selectie voorrang boven grotere gemeenten.
- Er wordt uitgegaan van voorzieningen conform Wsob. Dit is een harde eis. Een bibliotheekpunt met bijvoorbeeld alleen een uitleenfunctie komt niet in aanmerking.
- Zaken als inrichting van de bibliotheek of innovatieve projecten vallen buiten de motie Asscher.
- Er worden geen nieuwe bibliotheekorganisaties opgericht. De dienstverlening wordt geleverd door een bestaande regionale bibliotheekorganisatie.
- Bij de selectie wordt een evenwichtige spreiding over de regio's gehanteerd.⁵

Deze uitgangspunten hebben zich ontwikkeld gedurende het proces. Zo werd in het begin alleen gesproken over witte vlekken. Op basis van overleggen met betrokken partijen zijn hier gedurende het proces ook gemeenten met grijze vlekken aan toegevoegd. Ook werd eerst gesproken van een voorwaarde om structurele financiering vanuit de gemeente na de Asscher gelden als voorwaarde te stellen. Dit uitgangspunt is vertaald naar bestuurlijk commitment door middel van een intentieverklaring.

Eerste inventarisatie bibliotheken en gemeenten

Naar aanleiding van de nadere afstemming tussen de betrokken partijen in februari en maart is SPN gevraagd om een inventarisatie te maken van de gemeenten die in aanmerking kwamen voor de Asscher gelden. Hiervoor heeft SPN een nieuwsbericht geplaatst waarin stond dat gemeenten zich konden aanmelden.⁶ Dit heeft geresulteerd in 28 eerste aanmeldingen.⁷ Het aantal aanvragen was lager dan verwacht. Om meer aanmeldingen binnen te halen, hebben de KB en de VOB ook nog gecommuniceerd richting de bibliotheken over de beschikbaarheid van de gelden. Er werd ook toegelicht waarom de gelden op de lange termijn nuttig waren: de gelden konden helpen bij het over de streep trekken van gemeenten of de drempel te verhogen voor gemeenten om nog meer te bezuinigen bij bibliotheken.

Uiteindelijk kwamen 40 gemeenten uit de inventarisatie van SPN. Om meer zicht te krijgen op de gemeenten heeft het ministerie gevraagd om aanvullende gegevens, waarin de huidige situatie, de gewenste situatie en de bijdrage van de Asscher gelden aan de gemeente staan beschreven. 30 van de 40 gemeenten hebben deze aanvullende gegevens aangeleverd aan het ministerie van OCW.⁸ Vervolgens is een selectie gedaan op basis van de uitgangspunten en verkennende gesprekken.

⁴ Ministerie van OCW (2019). Nota ter besluitvorming - uitvoering motie Asscher.

⁵ Ministerie van OCW (2019). Procesbeschrijving motie Asscher – Behoud bibliotheekwerk in kleine gemeenten.

⁶ SPN (2019). Nieuwsbericht Aanpak behoud bibliotheken in kleine kernen (motie Asscher).

⁷ SPN (2019). Inventarisatie belangstelling witte vlekken op basis van motie Asscher.

⁸ Ministerie van OCW (2019). Binnengekomen aanvragen motie Asscher, inclusief selectie verkenning juni 2019.

Selectie van gemeenten en bibliotheken

Op basis van de aanvullende gegevens is in mei 2019 een selectie gemaakt van twaalf gemeenten voor een gesprek middels een bezoek op locatie door het ministerie van OCW en de verkenner. Uit gesprekken blijkt dat de VNG zich bewust afzijdig heeft gehouden tijdens de selectie, omdat de aangemelde gemeenten VNG-leden zijn en de VNG geen voorkeur wilde uitspreken voor bepaalde gemeenten. Dit zou de objectiviteit van de selectie kunnen beïnvloeden. In juni 2019 zijn de twaalf verkennende gesprekken middels een locatiebezoek gevoerd. Deze verkennende gesprekken gaven meer inzicht in de bestuurlijke betrokkenheid binnen de gemeente en de samenwerking met de bibliotheek. Daarnaast is tijdens de gesprekken gekeken waar concrete plannen lagen en is tijdens de gesprekken meegedacht vanuit het ministerie en de verkenner over de realisatie van de plannen. Deze gesprekken zijn als positief ervaren door de gemeenten en bibliotheken. De meeste verkennende gesprekken zijn gezamenlijk gevoerd. Bij een aantal gesprekken was alleen de gemeente of de bibliotheek aanwezig.

Naar aanleiding van de verkennende gesprekken is voor drie gemeenten vastgesteld dat de plannen niet voldeden aan de gestelde criteria.⁹ Bij één gemeente was de bibliotheek niet aangesloten bij het netwerk van bibliotheekvoorzieningen. Bij een andere gemeente waren de financiële mogelijkheden van de gemeente relatief beperkt en was het college terughoudend over een stimuleringsregeling. Bij een andere gemeente was nog geen concreet plan gereed.

Voor de tweede ronde verkenningsgesprekken is gekozen om met drie van de zes gemeenten uit de reservelijst te spreken. Bij deze drie gesprekken, met de gemeenten Tholen, Aa en Hunze en Zutphen, is gekozen voor selectie. Dit heeft uiteindelijk geleid tot een definitieve selectie van twaalf gemeenten in juli 2019. In augustus 2019 zijn de toekenningsbrieven verstuurd naar deze gemeenten. De gewenste regionale spreiding is niet volledig bereikt. In de uitgangspunten stond dat een evenwichtige spreiding over de regio's werd gehanteerd tijdens de selectie. Hier is echter licht van afgeweken, omdat geen aanvragen zijn ingediend vanuit regio's Groningen, Overijssel en Flevoland.

Het budget is aan de gemeente ter beschikking gesteld middels een decentralisatie-uitkering via het gemeentefonds. In september 2019 is vervolgens de eerste voorziening als resultaat van de Asscher gelden geopend in Wognum, gemeente Medemblik.

⁹ Ministerie van OCW (2019). Nota ter besluitvorming - Selectie motie Asscher.

3. Uitvoering

In dit hoofdstuk beschrijven we de uitvoering van de motie Asscher in de praktijk van gemeenten en bibliotheken. We reflecteren op de werkwijze van de twaalf gemeenten en bibliotheken die de gelden hebben ontvangen. Hierbij kijken we naar afspraken die zijn gemaakt tussen bibliotheken en gemeenten en de wijze van de organisatie, bestuurlijke betrokkenheid en financiering.

Mate van planvorming

De mate waarin reeds afspraken en plannen lagen bij de gemeenten en bibliotheken verschilt. Bij vier van de twaalf gemeenten en bibliotheken waren al concrete plannen om de bibliotheek terug te brengen of te verstevigen. In bijlage 2 is een gedetailleerd overzicht van gemeenten en bibliotheken te vinden. Het ministerie van OCW geeft ook aan dat gemeenten en bibliotheken die al plannen hadden liggen eerder in aanmerking kwamen voor de gelden. Tegelijkertijd zien we ook dat er gemeenten en bibliotheken waren die door de aankondiging van Motie Asscher gingen nadenken over hoe zij in aanmerking zouden kunnen komen en hoe ze dan de gelden zouden besteden. Het is ook logisch dat er vaak geen plannen lagen omdat bibliotheken wisten dat hun gemeente geen aanvullende financiering beschikbaar wilde/kon stellen.

Samenwerking tussen gemeente en bibliotheek en gemaakte afspraken

Uit de verslagen van de gesprekken met de verkenner blijkt dat het per locatie verschilt hoe de samenwerking tussen gemeente en bibliotheek is in de beginfase. Ook verschilt het per locatie in hoeverre al afspraken zijn gemaakt. Op de plekken waar reeds plannen lagen hadden gemeente en bibliotheek vaak al afspraken gemaakt over rolverdeling en samenwerking. Bij zeven gemeenten en bibliotheken gaat het om een gezamenlijk initiatief om aanspraak te maken op de gelden. Op vier plekken nam de bibliotheek het voortouw. Op één plek startte de gemeente met het initiatief.

Na planvorming is het verschillend hoe bibliotheken en gemeenten uitvoering geven. In sommige gevallen voeren gemeenten en bibliotheken de versterking van de bibliotheekvoorziening gezamenlijk uit. In de meeste gevallen hebben gemeenten resultaatafspraken gemaakt met de bibliotheek. De gemeente kijkt en denkt mee, maar de bibliotheek geeft uitvoering aan de besteding van de gelden.

Ook in de overlegstructuur zijn verschillen te zien. Overleg tussen bibliotheek en gemeente vond in de meeste gevallen vóór de Asscher gelden jaarlijks plaats. Bij de uitvoering van de Asscher gelden is de frequentie van de overleggen omhoog gegaan. Sommige bibliotheken rapporteerden af en toe aan de gemeente en hadden daarnaast regulier contact. Bij sommige gemeenten en bibliotheken vond meer structureel overleg plaats. Een aantal gemeenten en bibliotheken geven aan dat de lijnen kort waren, en dat betrokkenen bij gemeente en bibliotheek snel de telefoon pakte als er iets te bespreken was.

Bestuurlijke betrokkenheid

Zoals eerder beschreven was bestuurlijke commitment een selectiecriterium voor het verkrijgen van de Asscher gelden. Het ministerie kan een gemeentebestuur niet dwingen om afspraken te maken voor langere tijd. Een intentieverklaring is dan het hoogst haalbare. Gemeenten dienden door middel van een intentieverklaring toe te zeggen dat in de drie jaar waarin de gemeente Asscher gelden ontvangt in elk geval niet bezuinigd wordt op de bibliotheek. De Asscher gelden dienden als extra gelden en mochten geen vervanging zijn voor de financiën die de gemeente zelf vrijmaakt voor de bibliotheek.

Sommige gemeenten hebben vooraf een toezegging gedaan dat zij ook structureel geld gingen vrijmaken na de financiering van de Asscher gelden. Bij sommige gemeenten was de wethouder ook betrokken en bijvoorbeeld

aanwezig tijdens het gesprek met de verkenner en het ministerie van OCW. Bij de gemeente Heeze-Leende (locatie Leende) beloofde de wethouder tijdens dit gesprek om ervoor te zorgen dat de bibliotheek ook na 2021 nog duurzaam kon blijven bestaan. In een aantal andere gemeenten, zoals gemeente Noardeast-Fryslân (locatie Hallum), gaf de wethouder tijdens het verkennende gesprek aan achter de planvorming te staan. Betrokkenheid van de wethouder in de beginfase werkte in de praktijk goed als het gaat om het bewerkstelligen van bestuurlijk commitment. In de gemeente Montfoort werd de intentieverklaring wel afgelegd, maar trad er toch nog een probleem op in de bestuurlijke commitment. De gelden voor structurele financiering waren er niet en werden ook niet vrijgemaakt. De intentieovereenkomst werd hier niet nageleefd.

Organisatie

Tijdens de uitvoerende fase verschilt de wijze van organisatie per locatie. Op sommige plekken is er bij de bibliotheek een projectmanager of projectleider aangewezen. Op andere plekken is er ook bij de gemeente een projectleider. In alle gevallen kende de directeur van de bibliotheek grote betrokkenheid.

De provinciale ondersteuningsinstellingen (POI's) hebben op de meeste plekken geen rol gespeeld. Bij de gemeente Molenlanden was de POI wel betrokken bij de uitvoering. Hier werd vanaf de start van de uitvoering een projectleider aangenomen vanuit de POI. In de gemeente Montfoort was de POI genoodzaakt om in te springen, omdat de samenwerking tussen de gemeente en de bibliotheek niet goed liep en er moeite was om resultaten te behalen. De POI nam toen de rol van onafhankelijk projectleider in.

Decentralisatie-uitkering

In totaal is €3 miljoen voor drie jaar vrijgemaakt voor de uitvoering van de motie Asscher. Het ging om €1 miljoen per jaar. Vier gemeenten ontvingen in totaal €300.000 (€100.000 per jaar). Acht gemeenten ontvingen in totaal €225.000 (€75.000 per jaar).

De gelden werden verstrekt via het gemeentefonds door middel van een decentralisatie-uitkering.¹⁰ Gemeenten mogen zelf bepalen waar zij geld uit het gemeentefonds aan besteden. Zij leggen daarover verantwoording af aan de gemeenteraad. Deze uitkering is met name geschikt voor de overheveling van specifieke middelen die slechts tijdelijk beschikbaar zijn.¹¹ De Asscher gelden hadden als doel om de bibliotheekvoorziening in gemeenten terug te brengen of te verstevigen. Omdat de gemeenten zelf mogen bepalen waar zij gelden uit het gemeentefonds aan besteden en verantwoording afleggen aan de gemeenteraad, kunnen de gelden in theorie ook voor een ander doeleinde gebruikt worden door gemeenten.

Het ministerie van OCW geeft aan gekozen te hebben voor wijze van financiering, omdat de administratieve lasten voor zowel de verstrekkeende partij als de ontvangende partij laag zijn. Bij de uitwerking van de financiën van de motie Asscher stemde het ministerie van OCW af met het ministerie van Financiën. Eén van de verzoeken van het ministerie van Financiën was dat gemeenten de financiering structureel zouden voortzetten na die drie jaar. Deze eis is door het ministerie van OCW opgenomen door bestuurlijk commitment in de selectiecriteria op te nemen.

De wijze van financiering werd door de meest gemeenten en bibliotheken als prettig ervaren, vanwege de beperkte verantwoording. Alhoewel dit niet mogelijk is bij een decentralisatie-uitkering, blijkt dat sommige gesprekspartners het prettig hadden gevonden als de gelden meer waren gelabeld, bijvoorbeeld door ze 'vast te klikken' aan de uitgaven per inwoner die naar bibliotheken gaan. Eén gemeente geeft aan dat ze ook baat hadden gehad bij extra kaders en richting als het gaat om de wijze waarop het geld gebruikt kon worden. Het merendeel vond het juist prettig dat er vrij invulling te geven was aan de wijze van het uitgeven van de gelden. Sommige stakeholders uiten kritiek op de incidentele financiering, die tot gevolg heeft dat de gemeenten zelf

¹⁰ Binnen het gemeentefonds zijn drie soorten uitkeringen mogelijk: de algemene uitkering, de integratie-uitkering en de decentralisatie-uitkering.

¹¹ Zie: <https://www.rijksfinancien.nl/memorie-van-toelichting/2015/2SUPP/B/onderdeel/d16e2855>.

de structurele financiering op zich moeten nemen. Zij vragen zich af of de wijze van financiering helpt met het versterken van de robuustheid van het bibliotheekstelsel.

Begrotingen gemeenten en bibliotheken en afspraken over financiën

Sommige gemeenten hebben zelf begroot hoeveel geld nodig is om de plannen uit te voeren. In de meeste gevallen was de bibliotheek aan zet voor planvorming en begroting. Toen duidelijk werd hoeveel geld beschikbaar zou komen, hebben zij de plannen toegeschreven naar de hoogte van de gelden.

Door de bibliotheek in Montfoort wordt genoemd dat de gemeente een 'omgekeerde werkwijze' hanteerde: in plaats van eerst vast te stellen wat de behoefte was als het ging om de bibliotheekvoorziening, en daarbij de bijbehorende gelden beschikbaar te stellen, gebeurde het omgekeerde. De gemeente ging uit van het beschikbare bedrag en stelde dat daarmee de bibliotheekvoorziening gedragen zou moeten worden. Het bedrag was niet toereikend. In de praktijk blijkt dat een derde van de gelden momenteel bij de gemeente in de algemene reserve is terechtgekomen. De gemeente Montfoort geeft aan dat dat de gelden uiteindelijk beoogd zijn voor de bibliotheekvoorziening.

In de meeste gevallen fungeerden de gemeenten als doorgeefluik richting de bibliotheken. De gelden werden direct overgemaakt aan de bibliotheek, zodat die de plannen kon realiseren volgens de gemaakte begroting. De bibliotheek legde vervolgens verantwoording af aan de gemeente over de uitgaven.

Gemeenten hebben de gelden gebruikt voor de eerste investeringen in het terugbrengen of verstevigen van de bibliotheekvestiging. Een deel van de gelden is bij een aantal gemeenten naar reguliere exploitatie van de (nieuwe) bibliotheekvestiging gegaan. De structurele financiering voor twaalf vestigingen is in meerdere gemeenten door de regionale bibliotheekorganisatie in de vaste exploitatie op zich genomen, en dus niet door de gemeentelijke structurele subsidie.

4. Resultaten en effecten

In dit hoofdstuk geven we de resultaten en effecten weer van de door het Rijk verstrekte gelden in het kader van de motie Asscher.

Resultaten in gemeenten

In elf van de twaalf gemeenten zijn resultaten van de motie Asscher zichtbaar. Het gaat dan om het openen van zeven nieuwe bibliotheekvestigingen. Daarnaast zijn in de gemeente Montfoort twee afhaalpunten geopend. Ook zijn vijf bibliotheekvestigingen versterkt. In de gemeente Tholen is zowel sprake van een nieuwe bibliotheekvestiging als een versterking van een bibliotheekvestiging. De beoogde opening van de nieuwe bibliotheekvestiging in Sluis is in de zomer van 2022.

Het openen van zeven nieuwe vestigingen is positief, gezien de landelijke trend van een daling van het aantal vestigingen van bibliotheken sinds 2012.¹² Bij het aannemen van de motie in 2017 waren er 776 vestigingen. De daling zet zich in 2018 voort naar 761 vestigingen en in 2019 naar 743 vestigingen. In 2020 is er sprake van een lichte stijging naar 757 vestigingen. De cijfers van 2021 zijn nog niet bekend. De lichte stijging betekent dat er naast het openen van nieuwe vestigingen door de Asscher gelden ook andere vestigingen zijn geopend. Uit de analyse van de cijfers blijkt dat het gaat om vestigingen die voorheen een servicepunt, afhaalpunt of zelfbedieningsbibliotheek waren.¹³

De meeste gesprekspartners van nieuwe of versterkte locaties geven aan dat de Asscher gelden hebben gezorgd voor positieve resultaten. Ondanks het feit dat de Covid-19 pandemie heeft gezorgd voor beperkingen in openingstijden en in programmering, wisten de bewoners van deze twaalf gemeenten de bibliotheek te vinden. Ook juist ten tijde van de pandemie waren de nieuwe Informatiepunten Digitale Overheid (IDO) in de bibliotheken behulpzaam voor bewoners die bijvoorbeeld vragen hadden over het gebruik van de QR-code.

De meerderheid van de gesprekspartners van de gemeenten geven aan dat er **meer binding en reuring in gemeenten** is ontstaan door de nieuwe of versterkte locaties. Dit was ook te merken bij de bezoeken aan de vijf locaties. In veel van deze gevallen was de locatie 'eigen' gemaakt door de inwoners en initiatieven of organisaties uit de buurt. Denk hierbij aan borden met flyers en posters van activiteiten en andere relevante informatie voor bewoners, of een kast van herinneringen uit de buurt.

Opvallend bij alle locaties is dat sprake is van veel **betrokkenheid** van vrijwilligers en partners. In een aantal bibliotheken bestaan wachtlijsten voor vrijwilligers. Gesprekspartners van een locatie geven aan dat de groep vrijwilligers die momenteel actief is, al vanaf de opening van deze nieuwe locatie betrokken was. Het feit dat veel vrijwilligers betrokken zijn bij deze vestigingen is in lijn met andere bibliotheken in het stelsel. Zo is de verhouding vaste medewerkers versus vrijwilligers gemiddeld één op drie.¹⁴ Het gemiddelde van de motie Asscher vestigingen is hoger, met een gemiddelde van ongeveer één op vijf.¹⁵ Hierbij baseren we ons op de gegevens van tien van de twaalf gemeenten. Daarnaast geven meerdere gesprekspartners aan dat de betrokkenheid van bijvoorbeeld de beheerder van de locaties een groot verschil maakt. Deze betrokken

¹² Naast vestigingen zijn er ook nog andere vormen van bibliotheekvoorzieningen mogelijk zoals een servicepunt, miniservicepunt, zelfbediening, afhaalpunt of een bibliobushalte. Deze vormen zijn niet meegenomen in de cijfers.

¹³ KB (2021). Aantal locaties van openbare bibliotheken naar soort, zie:

<https://www.bibliotheekinzicht.nl/instrumenten/databank/dashboard-bibliotheekstatistiek-gegevenslevering-wsob>.

¹⁴ KB (2021). Personeel en vrijwilligers, zie: <https://www.bibliotheekinzicht.nl/kern-en-basisgegevens/personeel-en-vrijwilligers>.

¹⁵ Hierbij baseren we ons op de gegevens van 10 van de 12 gemeenten waar 22 medewerkers en 111 vrijwilligers actief zijn.

beheerders dragen ideeën aan over activiteiten voor de inwoners en zorgen voor de verbinding met andere maatschappelijk initiatieven op de locatie.

Zes van de zeven nieuwe vestigingen zitten in **multifunctionele accommodaties**, zoals het dorps huis of een school. Ook de twee afhaalpunten in Montfoort bevinden zich in een multifunctionele accommodatie. Dit aantal is hoger dan het landelijk gemiddelde. Landelijk bevinden 702 bibliotheken (58%) van de fysieke bibliotheeklocaties zich in een multifunctionele accommodatie.¹⁶ In de gemeente Medemblik (locatie Wognum) gaat het om een zelfstandige bibliotheekvestiging. Gesprekspartners geven aan dat de nieuwe bibliotheekvestigingen in de kleine kernen impact hebben, omdat ze een ontmoetingsplek vormen voor de bewoners. De terugkomst van een laagdrempelige plek in de vorm van een nieuwe vestiging voor alle bewoners wordt door meerdere gesprekspartners benoemd als grote winst.

Het versterken van bestaande bibliotheeklocaties had per gemeente een andere invulling. In het geval van Aa en Hunze (locatie: Gieten) werd de bestaande vestiging verbouwd en werd de programmering uitgebreid. Ook in Zutphen (locatie: Warnsveld) werd de programmering uitgebreid, evenals de collectie. In Leudal (locatie: Heythuysen) werd het mogelijk de programmering uit te breiden door nieuw personeel aan te nemen. Bij alle versterkte bibliotheeklocaties is sprake van een uitbreiding in de programmering. Meerdere gesprekspartners bij deze locaties geven aan dat dit heeft geleid tot meer binding in de omgeving, en meer en nieuwe samenwerking met partijen uit de buurt.

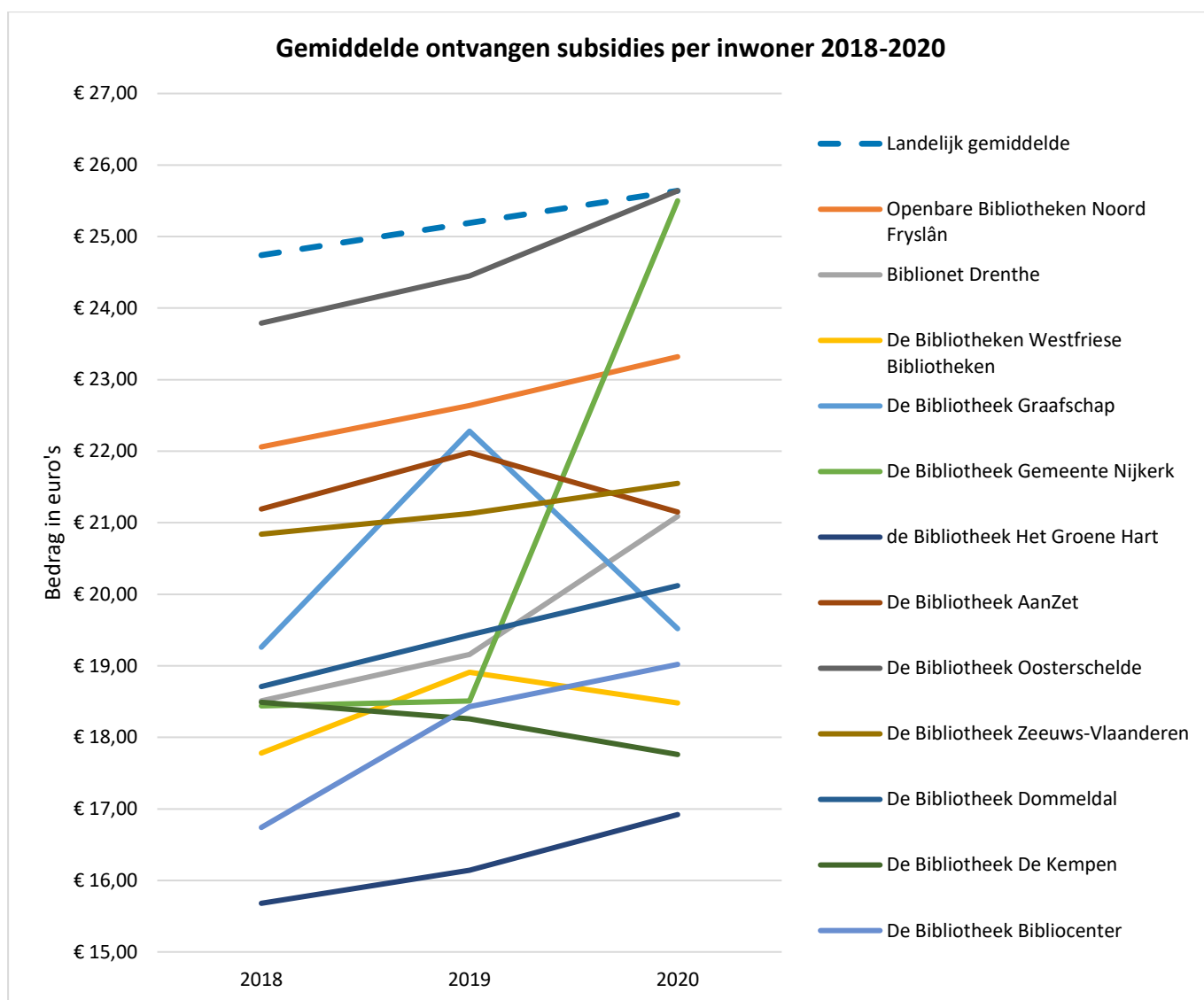
In twee gemeenten is een bijzondere situatie opgetreden. Het gaat in het eerste geval om de gemeente Sluis, met een nog te openen locatie in IJzendijke in de zomer van 2022. De vertraging valt deels te verklaren door de coronacrisis, en deels doordat de beoogde locatie niet beschikbaar bleek en er gezocht moest worden naar een nieuwe locatie. Daarnaast is de gemeente Montfoort relevant om te noemen. In 2020 is in Montfoort en in 2021 in Linschoten een nieuwe bibliotheekvestiging geopend. In Montfoort heeft de gemeente aangegeven het budget te willen besteden aan twee zelfstandige locaties zonder van tevoren een subsidierelatie aan te (willen) gaan met de bestaande bibliotheekorganisatie. Bij de twee geopende locaties gaat het niet om een volwaardige bibliotheekvestiging, maar om een afhaalpunt in combinatie met programmering gericht op het basisonderwijs, de kinderopvang en basisvaardigheden. Dit wijkt af van andere gemeenten die vergelijkbare gelden ontvangen hebben en deze besteed hebben aan het oprichten en/of versterken van één vestiging conform Wsob, of het versterken van een locatie en het oprichten van een andere locatie met hetzelfde bedrag. De gemeente Montfoort is voornemens om deze locaties in de toekomst tot volwaardige bibliotheeklocaties te maken.

Financiële resultaten

In algemene zin heeft de motie Asscher gezorgd voor een gemiddeld hoger bedrag besteed aan bibliotheekvoorzieningen per inwoner bij deze twaalf gemeenten. In 2018 was het gemiddelde bedrag per inwoner van de twaalf gemeenten €19,25. In 2020 bedroeg dit bedrag €20,84. Onderstaande grafiek geeft weer wat de gemiddelde ontvangen subsidie per inwoner is in de periode 2018 tot en met 2020. In deze gemiddelden is de exploitatiesubsidie van de gemeente opgenomen, de overige subsidie van de gemeente, de provinciale subsidie en overige subsidies. De gemiddelde bedragen per bibliotheek liggen allemaal onder het gemiddelde bedrag per inwoner in Nederland. De bibliotheek Oosterschelde komt in 2020 op het landelijk gemiddelde. Volgens de gegevenslevering WSsob¹⁷ lag het bedrag van subsidie per inwoner landelijk gemiddeld op €24,74 in 2018. In 2019 was dit bedrag €25,19 en in 2020 €25,64.

¹⁶ KB (2021). Gedeelde huisvesting, zie: <https://www.bibliotheekinzicht.nl/kern-en-basisgegevens/gedeelde-huisvesting>.

¹⁷ Zie: <https://www.bibliotheekinzicht.nl/instrumenten/databank/dashboard-bibliotheekstatistiek-gegevenslevering-wsob>.

Figuur 2. Overzicht gemiddelde ontvangen subsidies per inwoner tussen 2018 en 2020.

In de grafiek is te zien dat de gemiddelde ontvangen subsidie per inwoner bij negen bibliotheekorganisaties continu stijgt in de periode 2018-2020. Daarnaast zien we dat twee bibliotheekorganisaties in 2020 bijna hetzelfde bedrag per inwoner hebben ontvangen als in 2018. In één geval is het bedrag per inwoner afgenomen in de gehele periode, namelijk in het geval van de Bibliotheek De Kempen. In de uitgesplitste subsidies zien wij bij deze bibliotheekorganisatie dat de exploitatiesubsidie van de gemeente vanaf 2018 zodanig afnam, dat de toegekende Asscher gelden dit niet heeft gecompenseerd voor de gemiddelde ontvangen subsidie per inwoner.

In dit onderzoek is niet opgenomen wat de mogelijke redenen zijn voor het gelijk blijven of dalen van het gemiddelde bedrag per bewoner. Wel kunnen we een nuance toevoegen bij deze cijfers. Sommige bibliotheekorganisaties zijn relatief klein en bedienen enkele bibliotheeklocaties en een kleinere hoeveelheid inwoners. Grote stijgingen of dalingen vinden in deze gevallen eenvoudig plaats. Andere bibliotheekorganisaties bedienen meer inwoners en werken voor meerdere gemeenten. De toekenning van gelden aan één van deze gemeenten zal dan een minder grote impact hebben op het gemiddelde bedrag per inwoner en zal niet compenseren tegenover bezuinigingen die andere gemeenten wellicht invoeren.

Bredere effecten van motie Asscher

In deze paragraaf beschrijven we of en welke bredere effecten zichtbaar zijn. Volgens sommige gesprekspartners zijn geen bredere effecten zichtbaar. Zij geven aan dat de motie beperkt is gebleven tot de gemeenten en bibliotheken die geld toegekend hebben gekregen. Volgens hen is geen olievlekwerking tot stand gekomen, waarbij ook andere locaties of andere gemeenten positief beïnvloed zijn door de Asscher gelden. Daarbij plaatsen ze de kanttekening dat er geen zekerheid bestaat over de lange termijn effecten bij deze twaalf gemeenten. Deze gesprekspartners zijn niet overtuigd dat de tijdelijke gelden ervoor zorgen dat de bibliotheeklocaties over tien jaar nog steeds bestaan.

De meerderheid van de gesprekspartners is juist positief over de bredere effecten van de Asscher gelden. In gesprekken wordt aangegeven dat de plannen en werkwijze van de uitvoering van de Asscher gelden heeft geleid tot **meer ontwikkelingen en activiteiten binnen de gemeente**. Zo geeft een gesprekspartner aan dat de bibliotheek in Gieten (gemeente Aa en Hunze) bijvoorbeeld gebruikt wordt voor pilots van projecten. Wanneer deze succesvol blijken, worden deze overdraagbaar gemaakt voor andere locaties. Een voorbeeld van een dergelijk project is het concept 'de vindplaats'. Dit concept geeft weer hoe Biblionet Drenthe kijkt naar het lokale bibliotheekwerk: een openbare plek waar men kan ontmoeten, ontdekken en dus nieuwe contacten, kennis en inzichten kan vinden.¹⁸ Volgens gesprekspartners is de gedachte achter dit concept ontstaan in Gieten bij de versterkte bibliotheeklocatie.

De bibliotheekvestigingen Nijkerkerveen en Noordeloos worden door de gemeenten Nijkerk en Molenlanden gebruikt als voorbeeld voor nieuwe voorzieningen die zij willen realiseren in andere kernen van de gemeente. Ook hebben de gelden in gemeenten gezorgd voor een bibliotheekbeleid van de gemeente. Gesprekspartners geven aan dat de bibliotheek en de gemeente elkaar gevonden hebben in het oplossen van maatschappelijke opgaven. Waar aanvankelijk de bedoeling was dat er één nieuwe bibliotheeklocatie zou openen als gevolg van de toegekende gelden, heeft de gemeente Molenlanden samen met de bibliotheek een strategie laaggeletterdheid¹⁹ opgesteld, is nog een servicepunt opgericht naar aanleiding van de versterkte samenwerking tussen bibliotheek en gemeente en wordt nu nagedacht over het openen van nog een servicepunt.

Een ander effect is dat veelal de **relatie tussen de gemeente en bibliotheek is verbeterd in de twaalf gemeenten**. Er is vaker contact en er zijn korte lijnen tussen de gemeente en de bibliotheek. De verbeterde relatie heeft niet alleen een positief effect op de versterkte of nieuwe locaties, maar ook op het bibliotheekwerk van deze bibliotheekorganisaties in algemene zin. Hoewel de locatie in de gemeente Sluis nog niet geopend is, is ook hier sprake van het bredere effect in de vorm van het onderlinge gesprek tussen bibliotheek en gemeente. Gesprekspartners geven aan dat het contact tussen gemeente en bibliotheek niet beperkt is geweest tot de plannen voor de locatie IJzendijke. Het gesprek tussen gemeente en bibliotheek heeft een nieuwe dimensie gekregen, waarin de gemeente meer doet aan visievorming en toekomst denken met betrekking tot het bibliotheekwerk in de regio. Zo wordt onderling gesproken over de mogelijkheid om nog een locatie te openen. Deze mogelijkheid bestond een aantal jaren geleden niet. Ook in de gemeente Montfoort geven gesprekspartners aan dat de relatie verbeterd is. Dit is bijzonder, omdat de gesprekken onderling soms moeizaam verliepen vanwege verschillen tussen gemeente en bibliotheekorganisatie met betrekking tot de plannen en doelen van de Asscher gelden. Het gesprek over de benodigdheden en behoeften met betrekking tot het bibliotheekwerk is naar aanleiding van de toegekende gelden geopend. In het geval van Montfoort kan het zijn dat de gemeente de subsidierelatie met de bibliotheek herstelt, afhankelijk van de gemeenteraad. Indien deze relatie hersteld wordt, hebben de Asscher gelden hier een bijdrage aan geleverd.

¹⁸ Biblionet Drenthe (2018). Dé Vindplaats: Strategisch beleidsplan 2018-2020.

¹⁹ Gemeente Molenlanden (2021). Bijlage 1: Lokaal actieprogramma aanpak laaggeletterdheid en bibliotheekwerk.

Tot slot heeft de uitvoering van de motie ook **in brede zin de bibliotheeksector een impuls gegeven in de vorm van planvorming en inspiratie**. De aanmeldingsprocedure heeft niet alleen effect gehad op de geselecteerde gemeenten, maar ook op enkele gemeenten die niet geselecteerd zijn. Zo geeft een gesprekspartner van een gemeente die niet geselecteerd is voor de gelden aan dat de beoogde plannen alsnog van de grond zullen komen, zonder de Asscher gelden toegekend te krijgen. De komst van de nieuwe of verstevigde bibliotheeklocaties geeft volgens enkele gesprekspartners een signaal aan de samenleving dat de bibliotheek belangrijk is. Het feit dat gemeenten en bibliotheken zich hebben aangemeld voor de gelden zou laten zien dat de behoefte voor een (versterkte) locatie wel bestaat, maar dat de middelen soms ontbreken. Door de versterkte gelden is het bibliotheekwerk ook hoger op de politieke agenda geplaatst. Door de Asscher gelden is het mogelijk geworden voor gemeenten om hun patroon met betrekking tot bibliotheekwerk te verbreken: het werd mogelijk om te zien wat anders zou kunnen of wat wel mogelijk is binnen de beperkingen. Daarbij zouden de nieuwe en versterkte vestigingen als voorbeeld of inspiratiebron fungeren.

5. Lessen voor de toekomst

In dit hoofdstuk schetsen we de lessen voor de toekomst naar aanleiding van de motie Asscher. We starten met succesfactoren uit de cases in gemeenten en bibliotheken en delen procesmatige lessen uit motie Asscher. Vervolgens gaan we in op mogelijke structurele versterkingen van bibliotheekvoorzieningen in Nederland.

Succesfactoren van gemeenten en bibliotheken die Asscher gelden ontvingen

Uit deze evaluatie komen een aantal succesfactoren naar voren die ervoor gezorgd hebben dat de Asscher gelden geleid hebben tot nieuwe en versterkte locaties en een impuls in de twaalf gemeenten.

- 1. Een goede samenwerking tussen de gemeente en bibliotheek is cruciaal.** In de geselecteerde gemeenten en bibliotheken is regelmatig contact tussen de bibliotheekdirecteur en de beleidsambtenaar. Partijen weten elkaar goed en snel te vinden. In de relatie is in de meeste gevallen lang geïnvesteerd door de bibliotheek. Onderdeel daarvan zijn vaak bezoeken van de gemeenteraad, het college van burgemeester en wethouders en ambtenaren aan de bibliotheek. Een goede samenwerking nu betekent niet dat de relatie altijd goed is geweest. In de meeste gemeenten zijn in het verleden bezuinigingen doorgevoerd of er was ontevredenheid, bijvoorbeeld bij de gemeenteraad/college over de invulling van de bibliotheekfunctie in de gemeente. De bibliotheken in de betreffende gemeenten hebben in de afgelopen jaren duidelijker hun maatschappelijke meerwaarde/impact laten zien.
- 2. Nauwe betrokkenheid van bewoners helpt bij de totstandkoming én bij de uitvoering van de plannen.** In een groot deel van de gemeenten hebben bewoners de afgelopen jaren aangegeven behoefte te hebben aan een bibliotheekvoorziening. Deze wensen kwamen naar voren in lokale media of bij participatietrajecten tussen bewoners en gemeente. Dat zorgt ervoor dat de totstandkoming van de planvorming bij motie Asscher sneller ging. Daarnaast spelen bewoners veelal een belangrijke en grote rol bij de uitvoering van plannen als vrijwilliger in de bibliotheek.
- 3. Aansluiting bij bestaande planvorming werkt goed in de praktijk voor een snelle realisatie.** In een groot deel van de gemeenten was reeds de wens om een dorps huis of andere multifunctionele voorziening te realiseren. Een nieuwe vestiging van de bibliotheek kon in deze bestaande planvorming eenvoudig een plek krijgen.
- 4. Extra geld is cruciaal geweest voor de realisatie van de plannen van gemeenten en bibliotheken.** Zonder financiering vanuit de rijksoverheid waren de plannen van gemeenten en bibliotheek waarschijnlijk niet gerealiseerd. De financiering heeft geholpen bij het realiseren van de plannen. Er blijft echter bij de huidige gemeenten en bibliotheken een spanning bestaan als het gaat om wie in de toekomst verantwoordelijk is voor de financiering.
- 5. De pragmatische aanpak van de motie Asscher zorgde dat ook gemeenten en bibliotheken snel in actie kwamen.** De voorbereidingstijd van de motie Asscher was een aantal maanden. Ook was bekend dat de gelden tijdelijk waren en dat de uitvoering en realisatie zo snel mogelijk plaats moest vinden. Dit zorgde ervoor dat het ministerie van OCW een pragmatische aanpak heeft gekozen die uiteindelijk in de uitvoering bij bibliotheken en gemeenten zorgde voor een actie-stand. Het doel was duidelijk en gezamenlijk is er zo snel mogelijk invulling aan gegeven.

Procesmatige lessen voor de versterking van bibliotheekvoorzieningen in Nederland

Mocht er nogmaals gekozen worden voor een incidentele versterking van de bibliotheekvoorzieningen in Nederland, zoals tijdens de motie Asscher is gedaan, is het van belang de basis dat het gehele proces **transparant, navolgbaar en duidelijk** is voor gemeenten en bibliotheken. Dat betekent dat er helderheid dient

te bestaan over de uitgangspunten, het moment van indienen, de selectiecriteria en de beoordelingsprocedure. We schetsen deze onderdelen hieronder:

- Bij de **uitgangspunten** volgt een beschrijving van de scope van de versterking van de bibliotheekvoorzieningen. Een voorbeeld is dat het kan gaan over het gehele netwerk van bibliotheekvoorzieningen, maar ook enkel over bibliotheekvoorzieningen in niet-stedelijke gebieden. Ook stellen we voor om voorwaarden op te nemen zoals bestuurlijk commitment van gemeenten (door middel van intentieovereenkomsten), het matchen van financiering voor de duur van de uitvoering, enkel voorzieningen conform de Wsob te honoreren, geen nieuwe oprichting van bibliotheekorganisaties en deelname aan kennisdeling. In de huidige uitvoering is deze laatste voorwaarde niet opgenomen. Dat zorgt voor beperkt oog voor het uitwisselen van ervaringen en het leren van elkaar. Kennisdeling kan zich ook uitbreiden naar gemeenten en bibliotheken die in de toekomst gebruik willen maken van de versterking.
- Het **moment van indienen** kan éénmalig of één of meerdere keren per jaar zijn. Dit is afhankelijk van de gekozen vorm van financiering. Voor dit onderdeel kan inspiratie gehaald worden uit andere subsidieregelingen, zoals Tel mee met Taal²⁰ of de wijze waarop de IDO-gelden²¹ in de toekomst uitgekeerd gaan worden.
- Er waren negen uitgangspunten die later zijn gebruikt als **selectiecriteria** bij de uitvoering van motie Asscher. Voor de toekomst is het van belang om dit onderscheid scherper te maken. Een selectie criterium is bedoeld om de plannen te kunnen beoordelen en uiteindelijk een schifting te kunnen maken van wat wel/niet wordt toegekend. De ingediende plannen dienen in ieder geval te voldoen aan de uitgangspunten en worden vervolgens gescoord op de selectiecriteria. Een selectie criterium is bijvoorbeeld de vorm van de voorziening. Het dient dan bijvoorbeeld enkel te gaan over een op zichzelf staande nieuwe vestiging of een vestiging in een multifunctionele accommodatie. Het versterken van een bestaande vestiging kan dan lager scoren dan de andere vormen van voorziening en daarmee afvallen in de selectie.
- De **procedure** is door betrokkenen als positief ervaren. Gemeenten en bibliotheken dienden een voorstel in. Vervolgens zijn gesprekken gevoerd met de verkenner en heeft de selectie plaatsgevonden. Onderdeel van het gesprek met de verkenner was een bezoek op locatie. Het gesprek met de verkenner en het bezoek op locatie geeft een goed beeld van de plannen van de gemeenten en bibliotheek in de praktijk. Dit onderdeel zouden we in ieder geval behouden. De rol van de verkenner kan in de toekomst ook vervuld worden door een commissie. Bij de samenstelling is het van belang dat de verkenner/commissie expertise heeft als het gaat om bibliotheken en politiek-bestuurlijke verhoudingen. Tot slot is het van belang dat de beoordeling plaatsvindt door een onafhankelijke partij (mogelijk de verkenner/commissie).

Structurele versterking van bibliotheekvoorzieningen in Nederland

Bovenstaande succesfactoren en lessen kunnen helpen bij de selectie van nieuwe gemeenten en bibliotheken als de uitvoering van motie Asscher een vervolg krijgt. Maar deze succesfactoren en lessen alleen zijn niet voldoende om de bibliotheekvoorzieningen in Nederland structureel te versterken. De motie Asscher is ingericht als een eenmalige versterking van de bibliotheekvoorzieningen. In het coalitieakkoord staat: “*We streven naar een toekomstgerichte bibliotheek(voorziening) in elke gemeente*”. Voor een structurele versterking kan de overheid verschillende beleidsinstrumenten inzetten. We noemen een juridisch en een financieel-economisch beleidsinstrument. Deze beleidsinstrumenten kunnen gecombineerd worden.

De Wsob legt geen verplichting op aangaande subsidiëring van de bibliotheekvoorziening door gemeenten. Er is slechts opgenomen dat gemeentebesturen (samen met het ministerie en provincies) verantwoordelijk zijn voor het bevorderen van het voldoen aan de verplichtingen door de openbare bibliotheekvoorziening. In de

²⁰ Zie: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0044646/2021-11-20>.

²¹ Zie: <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2019Z15300&did=2022D13351>.

evaluatie van de Wsob is al eerder aangegeven dat de situatie nu vaak is dat als gemeenten moeten bezuinigen, ze dat vaak doen op de (niet-verplichte) bibliotheekvoorziening.²² Door een verplichting op te nemen in de Wsob is de hoop dat de positie van de bibliotheek versterkt wordt. Dit juridische instrument vraagt om een wijziging van de wet.

Als het gaat om financiering, zijn veel gesprekspartners van mening dat meer én structurele financiering nodig is om ervoor te zorgen dat elke gemeente over een toekomstbestendige bibliotheek beschikt. De vraag is welke vorm van financiering passend is bij het vormgeven van de versterking van bibliotheekvoorzieningen. De vorm van financiering is ook bepalend voor de verdere inrichting van de toekomstige versterking.

Onderstaande tabel geeft verschillende financieringsvormen die in het onderzoek naar voren zijn gekomen met voor- en nadelen weer. Op basis hiervan kan voor de toekomst een keuze worden gemaakt. Vormen kunnen ook met elkaar gecombineerd worden door tijdelijk te kiezen voor bijvoorbeeld een decentralisatie-uitkering en voor de langere termijn een algemene uitkering. Elke financieringsvorm heeft voor- en nadelen. Mocht verantwoording belangrijk zijn, dan is de huidige decentralisatie-uitkering daar minder geschikt voor. Als het gaat om een investering in een beperkt aantal gemeenten in plaats van alle gemeenten, dan is de decentralisatie-uitkering daar juist wel geschikt voor.

Vorm	Voor- en nadelen
Decentralisatie-uitkering gemeentefonds via Bibliotheekmiddelen	• Beperkte administratieve lasten voor rijksoverheid • Beperkte administratieve lasten voor gemeenten • Geen verantwoording voor gemeenten • Ruimte om onderscheid te maken tussen gemeenten (selectie van gemeenten in plaats van voor alle gemeenten) • Niet geschikt voor lange termijn (>4 jaar) • Geen sprake van bestedingsverplichting via gemeentefonds (wel mogelijk via achterliggende regelgeving zoals een inspanningsverplichting of convenant)
Algemene uitkering gemeentefonds	• Beperkte administratieve lasten voor rijksoverheid • Beperkte administratieve lasten voor gemeenten • Geen verantwoording voor gemeenten • Geen ruimte om onderscheid te maken tussen gemeenten (enkel voor alle gemeenten) • Geschikt voor lange termijn (>4 jaar) • Wettelijke grondslag nodig • Geen sprake van bestedingsverplichting via gemeentefonds (wel mogelijk via achterliggende regelgeving zoals een inspanningsverplichting of convenant)
Specifieke uitkering	• Veel administratieve lasten voor rijksoverheid • Veel administratieve lasten voor gemeente • Verantwoordingsplicht voor gemeenten aan Rijk • Ruimte om onderscheid te maken tussen gemeenten (selectie van gemeenten in plaats van voor alle gemeenten) • Bestedingsverplichting voor taak • Middelen die voorlopig toegekend waren maar die niet volledig of niet aan het juiste doel besteed zijn, moeten terugbetaald worden aan het desbetreffende ministerie • Rijk streeft naar terugdringen van specifieke uitkeringen, enkel geschikt voor uitzonderlijke gevallen

²² KWINK groep, Panteia en Rebel Group (2019). Evaluatie Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen.

Subsidieregeling	• Veel administratieve lasten voor rijksoverheid • Veel administratieve lasten voor gemeenten en bibliotheken • Verantwoording voor gemeenten en/of bibliotheken • Ruimte om onderscheid te maken tussen gemeenten (selectie van gemeenten in plaats van voor alle gemeenten) • Niet geschikt voor lange termijn (>4 jaar) • Bestedingsverplichting voor gemeenten en bibliotheken • Mogelijkheid tot terugbetaling voor niet volledig of niet aan het juiste doel besteed
------------------	---

Tabel 1. Overzicht verschillende vormen van financiering met voor- en nadelen.

Tot slot benoemen we dat bij de totstandkoming van motie Asscher geen oog is geweest voor de bibliotheken in Caribisch Nederland. Dit terwijl de gemeenten dan wel de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba wel vallen onder de Wsob. Het is van belang om dit bij de toekomstige inrichting en versterking mee te nemen. Dit sluit aan bij de motie Wuite & De Hoop die in februari 2022 is ingediend met het verzoek om dekkingsopties in kaart te brengen voor het versterken van de kwaliteit van toekomstgerichte bibliotheekvoorzieningen in Caribisch Nederland.²³

²³ Zie: <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2022Z03073&did=2022D06409>.

Bijlage 1. Overzicht gesprekspartners

Algemene gesprekspartners

Organisatie	Gesprekspartners
Koninklijk Bibliotheek	Jos Debeij en Liesbeth Mantel
Ministerie van OCW	Ayberk Köprülü & Aad van Tongeren Marina Polderman (voormalig)
Opsteller motie	Lodewijk Asscher
Stichting Samenwerkende POI's Nederland	Frans Bergfeld en Annelies Bakelaar
Verkenner	Ton Brandenburg
Vereniging van Nederlandse Gemeenten	Fedor Heida
Vereniging van Openbare Bibliotheken	Klaas Gravesteijn

Gesprekspartners per gemeente

Gemeente	Organisatie	Gesprekspartners
Aa en Hunze	Gemeente Aa en Hunze Biblionet Drenthe	Klaasje Everts Chris Wierenga
Alphen-Chaam	Theek5	Paul Adels
Bergeijk	Gemeente Bergeijk Bibliotheek De Kempen	Peter Kamps Irene Helderma en Marly Sengers
Borger-Odoorn	Gemeente Borger-Odoorn Biblionet Drenthe	Vera van Kesteren Marlijn Eendhuizen
Heeze-Leende	Gemeente Heeze-Leende Bibliotheek Dommeldal Stichting Vrienden van de bieb	Ron Lavrijsen Luc Pruijn Kees Speduwa
Leudal	Gemeente Leudal Bibliocenter	Michelle Baats en Robert Martens Ad Kuipers en Marije Scholte
Medemblik	Gemeente Medemblik Bibliotheek Waterland	Maartje Kok Norbert van Halderen
Molenlanden	Gemeente Molenlanden De Bibliotheek AanZet	John de Bus Ankie Kesseler
Montfoort	Gemeente Montfoort De Bibliotheek Het Groene Hart	Remke Bootsman, Carolien de Laat en Marije Willems Mirjam van Bremen en Saskia Wulterkens
Nijkerk	Gemeente Nijkerk	Stefan Staartjes

	Bibliotheek Nijkerk	Liesbeth Geerits
Noardeast-Fryslân	Gemeente Noardeast-Fryslân Stichting Openbare Bibliotheken Noord Fryslân	Aukje Dijkstra Paulien Schreuder
Sluis	Gemeente Sluis Bibliotheek Zeeuws-Vlaanderen	Jentl van der Staal Rudi Crombeen
Tholen	Bibliotheek Oosterschelde	Cathrien van Reekum en Irma Schout
Zutphen	Gemeente Zutphen Graafschap bibliotheken	Leo van Eden Jacqueline Roelofs

Bijlage 2. Overzicht gemeenten en eigenschappen

Deze bijlage bevat een overzicht van de gemeenten die Asscher gelden toegekend hebben gekregen. Per gemeente wordt aangegeven welke locaties opgericht of versterkt zijn, met een korte toelichting op de wijze waarop de gelden ingezet zijn. Daarnaast is per gemeente opgegeven wat de dienstverlening van de vestiging(en) is, het totaalbudget van de toegekende Asscher gelden, het aantal bemande openingsuren en het aantal medewerkers (voornamelijk frontoffice medewerkers) en vrijwilligers van de vestiging. Tot slot wordt aangegeven hoeveel leden de locatie(s) in 2020 hadden.

Initiatief? Lag er al een plan voor verkenningssprekken? En wie schreef het uiteindelijk plan?	Dienstverlening vestiging	Totaalbudget 3 jaar	Aantal bemande openingsuren	Aantal medewerkers (veelal deeltijd) + vrijwilligers van vestiging	Aantal leden vestiging 2020
Aa en Hunze, Gieten: Versterking bestaande bibliotheekvestiging. Bibliotheek ingezet als een netwerkbië, met de bouw van een biëtuin. Laagdrempelige verbinding van bibliotheek en de gemeenschap. Hiermee is de maatschappelijke rol van de bibliotheek versterkt. De bibliotheek realiseert meer activiteiten voor jeugd en volwassenen, maar bevordert ook lees, werk- en studieplekken naast de collectie die ze hebben.					
Initiatief bij bibliotheek, nog geen plan gereed, gezamenlijk plan geschreven door bibliotheek en gemeente	- Collectie jeugd en volwassenen - Lees, werk- en studieplekken - Regelmatig activiteiten jeugd en volwassenen o.a. op het gebied van digivaardigheden - Biëtuin per juni 2022	€225.000	25,5	2 + 23	2.526
Bergeijk, Bergeijk: Oprichten nieuwe bibliotheekvestiging. Gelden gebruikt om verbinding met gemeenschap te realiseren. Community librarian aangesteld en nieuwe samenwerkingspartners gerealiseerd. Bibliotheek dient meer als ontmoetingsplek dan uitleenplek. Tot slot is er ook een ontwerp voor een floating library gerealiseerd, die de bibliotheek in de toekomst wil implementeren.					
Gezamenlijk initiatief. Nog geen plan gereed. Gezamenlijk plan geschreven.	- Collectie jeugd en volwassenen - Lees-, werk- en studieplekken - Internet-pc - Regelmatig activiteiten jeugd en volwassenen o.a. op het gebied van digivaardigheden	€225.000	20,5	2 + 4	2.875
Heeze-Leende, Leende: Oprichten nieuwe bibliotheekvestiging in een nieuwe multifunctionele accommodatie, waarin alle kernfuncties weer worden uitgevoerd. Meer aandacht voor ontmoetingsplek in plaats van uitleenfunctie. Gebouw zou al komen, maar door bibliotheekgelden is nagedacht over inrichting als ontmoetingsplek. Meer bindingsactiviteiten met gemeenschap.					
Gezamenlijk initiatief. Planvorming reeds gestart en plan gezamenlijk geschreven.	- Collectie jeugd en volwassenen - Leesplekken - Taalhuis en Taalcafé - Beperkte activiteiten voor jeugd en volwassenen	€225.000	15	2 + 9	503

Leudal, Heythuysen: Versterking bestaande bibliotheekvestiging. Uitbreiding van de bibliotheek tot een volwaardige full-service bibliotheek conform de wettelijke functies. Ingezet op community librarian voor verbinding met verschillende kernen in gemeente. Voorzieningen zoals kindercollecties op scholen, kast van herinneringen en activiteiten voor moeders met kinderen.

Gezamenlijk initiatief. Nog geen plan gereed. Gezamenlijk plan geschreven.	• Collectie jeugd en volwassenen • Studieruimte met internet-pc's • Taalcafé • Activiteiten voor jeugd en volwassenen • Community librarian benoemd • IDO en Financieel Informatiepunt	€225.000	23	4 + 26	5.562
--	---	----------	----	--------	-------

Molenlanden, Noordeloos: Oprichten nieuwe bibliotheekvestiging. Bibliotheek gevestigd in het dorps huis. Projectleider ingezet om invulling te geven aan bibliotheek. Bibliotheek dient voornamelijk als uitleenplek met beperkte aanbod van activiteiten. Deze voorziening gaat ook dienen ter versterking en verbreding van de overige voorzieningen in deze gemeente.

Initiatief van bibliotheek. Nog geen plan gereed. Bibliotheek schreef het plan.	• Collectie jeugd en volwassenen • Leesplekken • Beperkte activiteiten voor jeugd	€225.000	6	1 + 12	Onbekend, vestiging sept 2020 geopend
---	---	----------	---	--------	---------------------------------------

Medemblik, Wognum: Oprichten nieuwe bibliotheekvestiging. De bibliotheek biedt een uitgebreide collectie, een peuterhoek, een hoek voor zzp'ers, een leesplek, een leestafel en een kinderknutselplek (digilab). Daarnaast is er nu meer betrokkenheid vanuit de gemeenschap.

Gezamenlijk initiatief, geen plan van tevoren, bibliotheek plan geschreven.	• Collectie jeugd en volwassenen • Lees-, werk- en studieplekken • Regelmatig activiteiten jeugd en volwassenen • DigiLab	€300.000	24	1 + 18	1.700
---	--	----------	----	--------	-------

Montfoort, Montfoort en Linschoten: Oprichten nieuwe bibliotheekvestiging in Montfoort en Linschoten. In 2020 is in Montfoort en in 2021 in Linschoten een bibliotheekvoorziening geopend als onderdeel van het lokale Huis van ervaring, gericht op ontwikkeling, ontmoeten en ondersteunen, met als basis een samenwerking tussen de bibliotheek en het welzijnswerk. Versterking van boekencollecties voor kinderen en meer aanbod in ondersteuning voor de basisvoorzieningen.

Initiatief bij gemeente. Geen plan van tevoren. Plan geschreven door gemeente.	Montfoort: • Afhaallocatie • Leestafel • IDO • Programmering activiteiten • Taalhuis • Taalvisite Linschoten: • Afhaallocatie • Leestafel • IDO • Programmering activiteiten • BoS – uitleen schoolcollectie door scholen en kinderopvang zelf • Taalhuis • Taalvisite	€300.000	Montfoort: 24,5 Linschoten: 6	Montfoort: 1 + 0 Linschoten: 1 + 1	Montfoort: 566 Linschoten: 570 ²⁴
--	---	----------	----------------------------------	---------------------------------------	---

Noardeast-Fryslân, Hallum: Oprichten nieuwe bibliotheekvestiging in dorps huis conform wettelijke bibliotheekfuncties. Naast de reguliere programmering van de bibliotheek is ook een digi-taalhuis geopend.

²⁴ Het gaat hier om leden van bibliotheek Het Groene Hart die woonachtig zijn in Montfoort of Linschoten.

Gezamenlijk initiatief. Nog geen plan gereed. Gezamenlijk plan geschreven.	• Collectie jeugd en volwassenen • Lees, werk- en studieplekken • Regelmatig activiteiten jeugd en volwassenen • DigiTaalhuis	€300.000	16,5	3 + 4	374
Nijkerk, Nijkerkerveen: Versterking bestaande bibliotheekvestiging. bibliotheekvoorziening geopend in een multifunctioneel centrum, waarin een dorpshuis, basisschool, peuterspeelzaal en buitenschoolse opvang plaatsvinden. Hiermee wordt ingezet op een volwaardige programmering en activiteiten voor alle leeftijden, inclusief laaggeletterdheid.					
Gezamenlijk initiatief. Plan van tevoren beschikbaar, plan geschreven door bibliotheek.	• Collectie jeugd en volwassenen • Lees, werk- en studieplekken • Taalcafé • Regelmatig activiteiten jeugd en volwassenen • Filmzaal en expositieruimte	€225.000	50	3 + 10	585
Sluis (Zeeland), locatie IJzendijke: Oprichten nieuwe bibliotheekvestiging. Nieuwe bibliotheekvoorziening realiseren in het lokale museum Het Bolwerk. Bibliotheek heeft ingezet op een afhaalbib en telefonisch ondersteuning. Deze vestiging zal openen in de zomer van 2022.					
Initiatief door bibliotheek. Geen plan van tevoren. Plan door bibliotheek geschreven	• Collectie jeugd en volwassenen • Lees, werk- en studieplekken • Regelmatig activiteiten jeugd en volwassenen	€300.000	24	1 + 2	N.v.t.
Tholen, Sint-Annaland en Tholen-stad: Versterking bestaande bibliotheekvestiging en oprichten nieuwe bibliotheekvestiging. Sint Annaland opnieuw ingericht waardoor de ruimte geschikt wordt voor een brede programmering. Ook is er ingezet op een sterke verbinding met de gemeenschap. De vernieuwde vestiging is opengestaan met de heropening van de bibliotheken. Daarnaast is een volwaardige vestiging teruggekeerd in de kern Tholen-stad. De voorziening is gevestigd in een brede school. Daarnaast worden twee medewerkers opgeleid tot community librarian om de verbinding met burgers te bevorderen.					
Initiatief en plan geschreven door bibliotheek, plan van tevoren beschikbaar.	Tholen-stad: • Collectie jeugd en volwassenen • Lees, werk- en studieplekken • Regelmatig activiteiten jeugd en volwassenen St. Annaland: • Beperkte openingstijden • Regelmatig activiteiten jeugd en volwassenen • Lees, werk- en studieplekken	€225.000	Tholen-stad: 15 St. Annaland: 7	Tholen: 2 + 17 St. Annaland: 1 + 4	Tholen: 3.163 St. Annaland: 1.069
Zutphen, Warnsveld: Versterking bestaande bibliotheekvestiging. Gelden ingezet om de programmering van de bestaande bibliotheekvoorziening te verrijken, onder meer op het gebied van digitale geletterdheid. Daarnaast is de collectie uitgebreid.					
Gezamenlijk initiatief. Nog geen plan gereed. Plan geschreven door gemeente.	• Collectie jeugd en volwassenen • Lees, werk- en studieplekken • Regelmatig activiteiten jeugd en volwassenen	€225.000	40	2 + 10	3.061

Nassaulaan 1
2514 JS Den Haag

+31 (0)70 359 6955
info@kwinkgroep.nl
www.kwinkgroep.nl

KWINK
GROEP